

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка**

**СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ
В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ
СУСПІЛЬСТВА:
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ, КОРЕКЦІЙНО-
РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ І МЕДИЧНИЙ АСПЕКТИ**

**МАТЕРІАЛИ
III Міжнародної науково-практичної
конференції**

23-24 квітня 2026 року

Полтава – 2026

УДК 159.923.2. – 053.5 "712" (082)С76
ISBN 978-966-2538-83-0

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка
(протокол № 13 від 28.05.2026 року)*

Редакційна колегія:

Шеремет М. К. – доктор педагогічних наук, професор
Пахомова Н. Г. – доктор педагогічних наук, професор
Савінова Н. В. – доктор педагогічних наук, професор
Чеботарьова О.В. – доктор педагогічних наук, професор
Губарь О. Г. – кандидат педагогічних наук, доцент

Автори опублікованих матеріалів відповідають за підбір, точність і достовірність наведених фактів, правильне цитування джерел, власних імен та інших відомостей. Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів.

Рецензенти:

О. А. Федій – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;
Г. Б. Соколова – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та спеціальної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Становлення особистості в умовах сучасного розвитку суспільства: психолого-педагогічний, корекційно-реабілітаційний, соціальний і медичний аспекти : матеріали III Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Полтава, 23-24 квітня, 2026 р. / за заг. ред. Н. Г. Пахомової. Полтава, ПНПУ. 2026. 422 с.

ISBN 978-966-2538-83-0

До збірника увійшли наукові праці фахівців зі спеціальної освіти, психології і соціальної сфери з проблем розвитку і становлення особистості в умовах сучасності. Висвітлено вплив інтегративного психолого-медико-педагогічного підходу, інноваційних технологій розвитку, навчання і виховання, професійної підготовки майбутніх фахівців до роботи в складних життєвих ситуаціях, особливості формування педагогічної компетентності фахівців і батьків для роботи з дітьми з порушеннями психічного і фізичного розвитку в умовах сучасного стану.

**УДК 159.923.2. – 053.5 "712" (082)
© Колектив авторів, 2026
ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2026**

ISBN 978-966-2538-83-0

ЗМІСТ

Авраменко Уляна, Квас Владислава

ПРАВОВІ ТА ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ІНКЛЮЗІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	11
--	----

Александровська Анна, Соколова Ганна

РОЗВИТОК БАЗОВИХ СЕНСОРНИХ ФУНКЦІЙ ЯК ФУНДАМЕНТ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ МОВЛЕННЄВИМИ ПОТРЕБАМИ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД.....	15
--	----

Арнаутова Лариса, Мяло Софія

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ З МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	19
--	----

Базима Наталія, Коропатова Оксана

ЛОГОПЕДИЧНИЙ МАСАЖ У СИСТЕМІ КОМПЛЕКСНОЇ КОРЕКЦІЙНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ ІЗ ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ.....	27
--	----

Берегова Марія, Зав'язкіна Олена

ІГРОВІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ РОЗЛАДОМ ДЕФІЦИТУ УВАГИ ТА ГІПЕРАКТИВНІСТЮ.....	33
---	----

Березан Валентина

РОЛЬ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ПОДОЛАННІ ЦИФРОВОЇ НЕРІВНОСТІ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ.....	37
---	----

Березняк Вікторія, Пахомова Наталія

МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО КОРЕКЦІЇ ПСИХОМОТОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА.....	43
--	----

Бєлова Олена

БАЗОВІ МЕХАНІЗМИ МОВЛЕННЄВОЇ САМОАКТИВАЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ	48
---	----

Білка Олена, Пахомова Наталія

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ЯК СИСТЕМА: АНАЛІЗ КАНАДСЬКОГО ДОСВІДУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	53
---	----

<i>Кононець Наталія, Бунецька Ірина</i> ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	215
<i>Корєпін Дмитро</i> ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ З ДИТЯЧИМ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ.....	219
<i>Костенко Ярослава</i> КОМПЛЕКСНИЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПОДОЛАННЯ ЗАЇКАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	223
<i>Котломанітова Галина, Лазько Юлія</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ФОРМИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ СЕНСОМОТОРНИХ МЕТОДІВ.....	228
<i>Кулікова Світлана</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МУЗИЧНО-ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	234
<i>Лазоренко Сніжана, Кравченко Анатолій</i> МУЗИКОТЕРАПІЯ ТА ЛОГОРИТМІКА ЯК СКЛАДОВА КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ ЗАЇКАННЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	239
<i>Лебедик Аліса, Свінцицька Наталія, Устенко Роман, Гринь Володимир</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНТУЇТИВНОГО СКЛАДНИКА КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ.....	244
<i>Лебедик Леся</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ДО ВИКОРИСТАННЯ АРТТЕРАПЕВТИЧНИХ МЕТОДІВ У ПСИХОКОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ.....	249
<i>Левицький Вадим</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИРАЗНОСТІ ЧИТАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ.....	254
<i>Левша Сергій, Пахомова Наталія</i> ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ: СТРУКТУРА ТА СПЕЦИФІКА.....	258

УДК 378.147:159.9

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНТУЇТИВНОГО СКЛАДНИКА КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ

Лебедик Аліса,

здобувач вищої освіти,
Полтавський державний
медичний університет

Свінцицька Наталія,

кандидат медичних наук, доцент,
Полтавський державний
медичний університет

Устенко Роман,

кандидат медичних наук, доцент,
Полтавський державний
медичний університет

Гринь Володимир,

доктор медичних наук, професор,
Полтавський державний медичний
університет

***Анотація.** Питання якісної підготовки майбутніх фахівців залишаються досі актуальними. Особливого характеру ці тенденції набувають у вищій медичній освіті, оскільки від неї напряду залежить здоров'я нації. Однією з найменш вивчених сфер залишається формування та роль інтуїтивного складника в клінічному мисленні фахівця.*

***Ключові слова:** освіта, професійна інтуїція, клінічне мислення, когнітивістика.*

***Abstract,** The issues of high-quality training of future specialists remain relevant. These trends are of particular importance in higher medical education, since the health of the nation directly depends on it. One of the least studied areas remains the formation and role of the intuitive component in the clinical thinking of a specialist.*

***Keywords:** education, professional intuition, clinical thinking, cognitive science.*

Постановка проблеми. У сучасній філософії та медицині інтуїція

визнана потужним, проте обмеженим інструментом пізнання. Провідні фахівці підкреслюють: ефективність «шостого відчуття» прямо залежить від рівня самоусвідомлення лікаря. Справжній інтуїтивний інтелект не є випадковим здогадом. Лише баланс між зовнішніми клінічними даними та внутрішньою здатністю чути власну інтуїцію дозволяє використовувати цей ресурс як надійний навігатор у медичній практиці [2, 3].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання взаємодії логічного та інтуїтивного у професійній діяльності є предметом глибокого вивчення сучасної когнітивістики. Фундаментальні праці Д. Канемана [1] розкривають механізми функціонування швидкого, інтуїтивного мислення та повільного, аналітичного, що стало підґрунтям для розуміння клінічного мислення. У працях вітчизняних науковців (А. Каценко, Р. Устенко, Н. Свінцицька та ін.) акцентується увага на філософських та анатомо-морфологічних основах медичної практики [2,4], а також на важливості нейропсихологічних аспектів у підготовці майбутніх фахівців [6]. Дослідження М. Ярощука [5] доповнюють цей дискурс аналізом типів інтуїції у відображенні дійсності.

Мета статті – висвітлити особливості формування інтуїтивного складника клінічного мислення у психолого-педагогічному аспекті.

Виклад основного матеріалу. Клінічне мислення та інтуїція – це не протилежності, а дві сторони одного процесу, які гармонійно взаємодіють у структурі медичної діяльності. Якщо розглядати інтуїцію як вищу форму клінічного досвіду, потрібно звернути увагу на ключові орієнтири.

Клінічне мислення у лікаря починається як суворо логічний, усвідомлений процес (аналіз анамнезу життя та хвороби → диференційний діагноз → заключний діагноз). У зв'язку з тим, що з роками цей процес автоматизується, інтуїція в даному контексті – це миттєве розпізнавання образів. Досвідчений лікар не «вгадує», а миттєво співставляє поточну ситуацію з сотнями подібних випадків у своїй пам'яті та клінічній практиці [1].

Розглядаючи клінічне мислення та інтуїцію потрібно звернутись до

когнітивістики як міждисциплінарної науки, яка вивчає людський розум і процес обробки ним інформації [5]. Когнітивістика поєднує методи психології, нейронауки, лінгвістики, філософії, штучного інтелекту та антропології, щоб зрозуміти механізми мислення.

Вона зосереджена на базових когнітивних процесах, які ми використовуємо щодня: сприйняття: як ми інтерпретуємо сенсорні сигнали (зір, слух тощо); увага: як мозок обирає, на чому сконцентруватися серед потоку подразників; пам'ять: як ми кодуємо, зберігаємо та відтворюємо знання; мислення та прийняття рішень: як ми розв'язуємо задачі та робимо вибір; мова: як ми засвоюємо, продукуємо та розуміємо мовлення.

Сучасна когнітивістика розглядає клінічне мислення та інтуїцію через теорію подвійного процесу: інтуїція – швидка, підсвідома, емоційна, дає змогу лікарю сформулювати першу «робочу здогадку» за лічені секунди; клінічне мислення – повільне, аналітичне, раціональне, вступає в гру, щоб перевірити інтуїтивну здогадку за допомогою аналізів, інструментальних обстежень та логіки.

У медичній практиці перетин інтуїції та аналітики на етапі гіпотези – це не просто «передчуття», а робота клінічного мислення. На етапі гіпотези інтуїція допомагає виділити головний симптом серед безлічі скарг, що спрямовує клінічне мислення у правильне русло. Вона працює як когнітивний фільтр, що дозволяє лікарю вхопитися за «червоні прапорці» – критичні симптоми, які пацієнт може навіть не вважати головними. Це економить час, який у медицині часто є вирішальним фактором. Досвідчений лікар не аналізує кожен симптом окремо з нуля. Його інтуїція миттєво порівнює поточного пацієнта з попередньо набутим практичним шляхом досвідом. Наприклад, лікар бачить специфічний відтінок шкіри, задишку та положення тіла пацієнта і ще до початку опитування «відчуває», що це серцева недостатність. Як результат, інтуїція звужує поле пошуку з десятків можливих діагнозів до 2-3 найбільш імовірних. Замість того, щоб призначати всі аналізи поспіль, лікар фокусується на конкретному напрямку. Тут підключається клінічне мислення, яке починає

перевіряти цю інтуїтивну здогадку через диференціальну діагностику та лабораторні дослідження.

Через дефіцит часу в умовах реанімації чи невідкладної допомоги клінічне мислення «стискається» до інтуїтивних актів, оскільки часу на розгортання повної логічної схеми немає. Часто клінічне мислення підказує, що показники в нормі, але інтуїція, базуючись на мікроознаках, сигналізує про небезпеку. Це стає стимулом для глибшого аналітичного пошуку.

Хоча інтуїція прискорює процес, вона схильна до когнітивних упереджень (наприклад, «ефект нещодавності» – коли лікар ставить той самий діагноз, що був у попереднього складного пацієнта). Сучасна когнітивістика вчить лікарів використовувати інтуїцію для висунення гіпотез, але завжди піддавати їх суворому логічному аналізу перед фінальним рішенням [6].

Важливо розуміти, що інтуїція без знань – це небезпечне вгадування. Вона має працювати в тандемі з алгоритмами доказової медицини. Інтуїція – це не вроджений дар, а результат постійного навчання та аналізу [4]. Основні методи її тренування: накопичення «бібліотеки образів» – розбір атипових випадків та рідкісних симптомів формує базу для майбутнього «освячення»; розвиток спостережливості – фіксація дрібних деталей (міміка, хода, запах, колір склер); аналіз помилок (рефлексія) – розбір клінічних випадків, де інтуїція підвела або, навпаки, врятувала ситуацію. Це допомагає відрізнити справжню інтуїцію від простої тривожності; емпатія – встановлення довірчого контакту з пацієнтом, дозволяє зчитувати невербальні сигнали про біль або дискомфорт.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Клінічне мислення є фундаментом, на якому формується професійна інтуїція, тоді як інтуїція виступає каталізатором мислення, забезпечуючи швидкість та цілісність сприйняття «клінічної ситуації». Подальшого вивчення потребує розробка конкретних методик інтеграції тренінгів із розвитку інтуїтивного мислення в освітній процес медичних університетів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Канеман Д. Мислення швидке й повільне. Переклад з англ. М. Яковлєва. Київ : Наш формат, 2017. 480 с.
2. Каценко А. Л., Устенко Р. Л., Свінцицька Н. Л., Гринь В. Г., Біланов О. С. Роль філософської думки у становленні медицини. *Modern directions of scientific research development : proceedings of IV International Scientific and Practical Conference* (Chicago, USA, September 28–30, 2021). Chicago : BoScience Publisher, 2021. Р. 43–50.
3. Свінцицька Н. Л., Бобух В. В., Біланов О. С., Білаш В. П. Ключова роль та значення профілактичної медицини у сучасних реаліях сьогодення. *Вісник проблем біології і медицини*. 2021. Вип. 2(160). С. 273–276.
4. Свінцицька Н. Л., Шерстюк О. О., Солдатова І. М., Солдатов О. К. Формування клінічного мислення у майбутніх лікарів на кафедрі анатомії людини. *Кредитно-модульна система організації навчального процесу : матеріали X ювілейної Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю* (м. Тернопіль, 18–19 квіт. 2013 р.). Тернопіль : ТДМУ, 2013. Ч. 1. С. 453–455.
5. Ярощук М. В. Типи інтуїції та їх роль в емоційно-почуттєвому відображенні дійсності. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2018. Vol. VI (69), iss. 165, May. С. 78–81.
6. Haddou L., Houjjaj J, Svintsytska N. L., Bilash V. P., Hryn V. H. Conceptual aspects of the formation of neuropsychology as a science. *Синергетичний підхід до проєктування життєвого простору особистості: зб. наук. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Полтава, 28–29 квіт. 2022 р.). Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2022. С. 7–8.

Наукове видання

**СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ
В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА:
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ, КОРЕКЦІЙНО-
РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ І МЕДИЧНИЙ АСПЕКТИ**

МАТЕРІАЛИ

III Міжнародної науково-практичної конференції

23-24 квітня 2026 року

**Підписано до друку
28.05.2026 р.**